

ĐỜ ĐỀ

- Bò sắp đẻ có trạng thái: bụng to, nặng nề, vú căng (có sữa non). Trước đẻ 2 - 3 ngày âm hộ sưng chảy, sụt mông v.v... Chuẩn bị để hay lĩnh đi ăn riêng, trạng thái lo lắng hay cào nền chuồng v.v...

- Bò đẻ bình thường:

Thai ở 1 trong 2 trường hợp sau:

- + Thai thuận đầu: thai dọc đầu, thân nằm sấp, đầu và mõm gác lên 2 chân trước. Khi đẻ 2 chân trước ra trước, đế móng ở phía dưới.

- + Thai thuận đuôi: thai dọc đầu, thân nằm sấp, đuôi thai nằm ở giữa 2 chân sau, dưới thẳng. Khi đẻ 2 chân sau ra trước, đuôi nằm giữa 2 chân sau, đế móng ở phía trên.

Bò đẻ bình thường nên để đẻ tự nhiên, bò mẹ tự chăm sóc con sau khi đẻ. Chủ bò chỉ hỗ trợ lới bê ra và lấy nhau thai đem hủy.

- Bò đẻ không bình thường:

- + Các tư thế thai nằm không bình thường.

- + Thai quá to.

- + Thai bị chấn thương, bệnh tật mà chết lưu, hoặc yếu dạ con không đẻ được.

Cần mời cán bộ thú y đến can thiệp kịp thời.

PHỐI GIỐNG và SINH SẢN CỦA BÒ CẢI

MỘT SỐ BIỆN PHÁP NÂNG CAO KHẢ NĂNG SINH SẢN

- Chăm sóc nuôi dưỡng đúng kỹ thuật.
- 3 tháng sau khi phối giống, khám thai xem bò có chứa hay không. Nếu không có chứa tìm nguyên nhân và xử lý.
- Điều trị kịp thời khi bò chậm sinh: Bò cái tơ 3 năm chưa động dục, bò sinh sản sau 6 - 12 tháng để không động dục trở lại. Điều trị: dùng huyết thanh ngựa chứa tiêm kích thích động dục. Sau khi tiêm 1 - 2 tuần bò cái động dục, cho phối giống bằng nhảy trực tiếp.
- Phòng trị bệnh sốt nhau, viêm nhiễm đường sinh dục khi đẻ:
 - + Cho bò để uống nước ối của chính nó pha muối.
 - + Thụt nước muối NaCl 5%, 1 - 2 lít vào tử y bò.
 - + Tiêm dưới da Oxytocin sau khi đẻ.

Giấy phép XB số 6/1225 do Cục Xuất bản
cấp ngày 29/10/2000. In 6.500 tờ tại Xưởng in NXBNN
In xong và nộp lưu chiểu 11/2000

ĐẶC ĐIỂM SINH SẢN CỦA BÒ CÁI

- Tuổi bắt đầu phối giống 18 – 24 tháng.
- Thời gian sử dụng để sinh sản 8 – 10 năm.
- Thời gian mang thai 280 – 290 ngày (9 tháng 10 ngày).
- Thời gian động dục trở lại sau đẻ 2 – 3 tháng.
- Chu kỳ động dục 20 ngày (17 – 23 ngày), thời gian động dục 24 – 36 giờ.

• Những biểu hiện chủ yếu khi bò động dục

Chia thành 3 giai đoạn:

Giai đoạn bắt đầu động dục (6 – 10 giờ):

- Con vật ở trạng thái khác thường, bồn chồn ngơ ngác, kêu rống, chạm sừng nhau, thích gần và ngửi âm hộ con khác, không cho con khác nhảy lên lưng.
- Âm hộ sưng, hơi mở, có màu hồng.

Giai đoạn giữa động dục (12 – 16 giờ):

- Con vật ở trạng thái hưng phấn cao độ, thích nhảy lên lưng con khác, sau đứng yên để con khác nhảy lên, ít ăn uống hoặc bỏ hoàn toàn.
- Âm hộ hơi mở, màu đỏ hồng, có niêm dịch keo dính màu trắng, chảy thành dòng, sau tạo thành dây keo dính lòng thông hoặc dính bết vào mông.

Giai đoạn cuối động dục (6 – 10 giờ):

Không cho con khác nhảy lên, trạng thái thần kinh và ăn uống trở lại bình thường.

• Thời điểm phối giống thích hợp nhất

- (vào giai đoạn giữa động dục):
- Bò cái có biểu hiện chịu dục: đứng yên cho bò khác nhảy lên (tư thế hơi dẹt chân, cong đuôi).
 - Âm hộ nhỏ dần lại, niêm mạc chuyển từ đỏ hồng sang hồng nhạt.
 - Niêm dịch ở trạng thái keo dính.

PHỐI GIỐNG

• Xác định thời gian phối giống thích hợp

Sử dụng quy luật phối sáng – chiều.

- Sáng phát hiện động dục – chiều phối giống.
- Chiều phát hiện động dục – sáng sớm hôm sau phối giống.

• Công thức phối giống

- Dựa vào mục đích sản xuất để lựa chọn công thức phối.
- Nuôi bò hướng thịt: chọn dục giống mang máu thuộc nhóm giống bò Zebu như: Red Sindhi, Brahman, Sahiwal v.v... (thuần hoặc lai).
- Nuôi bò hướng sữa: chọn dục giống mang máu thuộc nhóm hướng sữa như: Holstein Frizer, nâu Thụy Sĩ, Giecxy v.v... hoặc bò kiêm dụng như: Sahiwal, Red Sindhi v.v...

Chú ý: Không nên sử dụng bò dục "cóc" của địa phương cho phối giống vì thế hệ sau sẽ lớn chậm, tầm vóc nhỏ, cho sữa ít.

• Phương pháp phối giống

Khi phát hiện bò cái động dục, sử dụng 1 trong 2 phương pháp sau để phối giống:

- *Thụ tinh nhân tạo*: có nhiều ưu điểm: sử dụng được tinh bò ngoại có chất lượng phẩm giống cao, hạn chế lây lan dịch bệnh v.v... Cần có các dẫn tinh viên chuyên trách, thực hiện ở những nơi điều kiện cho phép.

- *Nhảy trực tiếp*: dùng bò dục giống tốt, to, khỏe, ngoại hình đẹp, không quá già, không quá non cho phối giống trực tiếp với bò cái động dục.

Chú ý: cần quản lý chặt bò cái, không để giao phối tự do, sớm tiến những bò dục có kém phẩm chất ở trong đàn hoặc trong vùng.

Không cho phối giống những bò dục và cái có quan hệ huyết thống gần như cha mẹ, con cháu, anh em cùng cha mẹ v.v...

Nên phối kép 2 lần cách nhau 6 giờ để đảm bảo cho bò có chữa.

CHẨN ĐOÁN THAI

- Sau khi phối tinh, quan sát thấy bò không động dục trở lại, hay ăn, ngủ nhiều, bầu vú phát triển, gân bụng và vú nổi dần, bụng to ra v.v... là nghi bò có chữa.

- Có thể sử dụng phương pháp khám thai qua trực tràng. Đây là phương pháp có độ chính xác cao nhưng phải cần đến cán bộ thú y có tay nghề.